

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 66 ANULU XII.

Sabiuu, in 23 Aug. (4 Sept.) 1864.

Telegrafulu e se de doua ori pe septem-
man: joi'a si Duminic'a. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiuu la espeditur'a
foiei pe afara la c. r. poste, cu bani
ga'a prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretiulu prenumeratiu-
nei pentru Sabiuu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Diet'a transilvana.

Siedinti'a din 24 Iuliu (5 Aug.) 1864.

(Desbaterea speciala asupr'a legii dietale.)

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, si dupace
Eppului Dobr'a pentru unele impregiurari momentose in
diecesa, i se prolungesce concediulu pe alte 6 septemani, se
citesce :

O rogare a locuitorilor romani din Cenade predata prin Ios.
Siuluti u: de a nu se transpune la scaunulu Mediasiuului
ori Sabiuulu, ci de a se incorpora la cerculu Blasiulu;

Alta rogare a comunelor Siorostinu, Tiapulu si Cenade pre-
data totu Ios. Siuluti u: pentru de a se transpune la municipiulu
sasescu;

a 3-a rogare a comunei Rusii de munte: pentru de a
remane la Naseudu, si a nu se transpune la Reghinu; a 4-a o ro-
gare a comunei Cincu mare, pentru de a remane densulu com-
un'a centrala a cerculu. — Tote aceste petituni se dau
comitetului pentru impartirea tieriei.

Dr. Ratiu predă o petitune a urbarialistilor din Or-
menisiu: pentru de a fi scutita proprietatea loru de padure
si pasune de violintiele fostilor proprietari. Se da comite-
tului de petituni, pentru care Bolog'a observa, ca n'are nici
presiedinte nici vice-presiedinte, si pres. promite a dispune
cele de lipsa.

Dep. Schnell predă o rogare a comunei Siercai'a:
pentru de a fi incorporata la districtulu Brasiovului ori la
scaunulu Cohalmului. Se da comitetului pentru impartirea tieriei.

Dep. Florianu predă o petitune a comunelor Elö-
patak si Arpatak, pentru de a se sistă tote decisiunile urbari-
ale pana la aducerea legii celei noue urbariale.

Dep. Obert predă o petitune a comunelor Balcaciu si
Jidveiu, de a se incorpora la municipiulu Sabiuului. Se da
comitetului pentru impartirea tieriei.

La ordine e desbaterea asupr'a § 5 din proiectulu co-
mitetului. *)

Filtsch face indatinatele sele obiectiuni: ca nu va
sa scie de cele 4 natuni si 6 confessiuni, ci numai de cua-
lificatiune; in legatura cu acest'a dar propune simplu, ca pre-
siedintele si pre cei 2 vicepresiedinti dietali sa-i denumescă
Mai. Sea din cate 3 candidati pentru fiecare din aceste po-
sturi, alesi de dieta prin alegere secreta si propusi Mai. Sele.
E sprijinitu.

Puscariu combate propunerea lui Filtsch ca un'a ce
aru nemultiam negresitu ori pre un'a ori pre alt'a din natu-
nalitatele seu confessiunile transilvane. Nu pentruca s'aru
teme, ca Romanii nu voru ave destui barbati pentru aceste
posturi, ci pentru ca sa nu se dea ansa la nemultiamiri si
frecari, densulu va sa se pastreze cu tota scumpetatea siste-
m'a nationala de mai nainte, si se mira, cum se accentueza
in centru atatu de tare calificatiunea tocma acum. Dor nu
pentruca acum au intratu si Romanii in drepturile egale?! De
400 de ani a fostu domnitoare sistem'a celor 3 natinni si 4
confessiuni, si cu succesu bunu; sa remana si de aicea inainte
asiă. Partinesce propunerea regimului, resp. a majoritati.

Dr. Teutsch sprijinesce pre Filtsch prin art. V. din
diplom'a leopoldina si propune: Pre presiedintele si cei 2
vicepresiedinti ai dietei ii denumescă Mai. Sea c. r. aposto-
lica din 6 barbati, cari se voru alege din sinulu dietei prin
votare secreta cu privire la natunile si religiunile recunoscute
dupa dreptulu de statu, si se voru propune Mai. Sele. E spri-
jinitu.

C. Schmidt partinesce amendementulu lui
Teutsch, pentruca afla in elu garanti'a cea mai sigura pentru
multiamirea tuturor pretensiunilor; caci pe candu proiectulu
comitetului considera numai confessiunile (prin ceace nici

de catu nu se asigura nationalitatele), si pe candu Filtsch
eschide si nationalitatele si confessiunile, pe atunci amende-
mentulu lui Teutsch cuprinde si natunile si confessiunile.

Obert din motivele aduse de C. Schmidt propune § 7
din votulu minoritati, care suma asiă: Presiedintele si ambii
vicepresiedinti se voru denumi de Imperatulu din acei 4 mem-
bri ai dietei, pre cari i va alege diet'a cu privire la natu-
nile patriei pentru fiecare din aceste posturi.

Represent. regimului Iakabb lauda amendementulu lui
Filtsch, dar crede ca inca nu i-a venitu tempulu, si se de-
clara pentru amendementulu lui Teutsch.

Asemenea si Gavriilu Manu, care pre Filtsch lu afla
a fi pre ingrijatu pentru sorteza celor ce s'aru mai asedia in
Transilvan'a si nu s'aru tine de vreun'a din natunile si
confessiunile tieriei, si-lu sfatuiesce a nu face politica ilusoria
cu principie ultraliberale.

Dupa ce refert. Mog'a apera si recomanda proiectulu
comitetului,

la votare propunerea lui Filtsch nu se prii-
mesce,

propunerea lui Obert (a minoritati) nu se
priimesce,

propunerea lui Teutsch se priime-
sce, prin urmare propunerea comitetului, resp. a regimului nu
mai vine la votare.

§§ii 6, 7, 8 si 9 din proiectulu comitetului se prii-
mescu fara desbatere.

La § 10, care cuprinde cercurile electorale specificate,
pres. propune a se amană desbaterea, pana candu comitetulu
pentru impartirea tieriei va termina lucrările sele; intr'aceea
sa se proceda mai departe.

Dr. Ratiu nu pote partini propunerea presiedintelui,
de ore ce nu pote sci cu securitate, ca ore veni-va la des-
batere in sesiunea acest'a proiectulu pentru impartirea tieriei
ori nu.

Negruti se nvoiesce cu ori care si cu ori ce pro-
punere, numai Blasiulu sa nu remana afara!

Dupace pres. mai vorbesce inc'odata pentru temporisarea
şului, ear Dr. Ratiu pentru desbaterea neamanata asupr'a lui,
ear referintii amendoi renuncia la cuventu, se priimesce pro-
punerea presiedintelui.

§ 11 se priimesce fara desbatere.

La § 12 Dr. Ratiu afla contradicere intre şulu acest'a
si § 10; caci prelesne s'aru pote intempla, incatu in
urm'a fehuriteloru petituni venite la dieta, numerulu deputa-
tiloru sa se schimbe, si atunci apoi diet'a aru preocupă decisi-
unea şului 10. De aceea aru dori, ca şulu acest'a sa vina
la desbatere numai dupa § 10. Propunerea acest'a; dupace
vorbesce si Mog'a in favore eii, e sprijinita si in fine si
priimita.

La § 13 Presied. observa, ca acel'a numai in legatura cu
§ 10 se pote pertracta, si recomanda temporisarea lui.

Urmēza § 14 (calitatele alegatoriloru).

Balomiri face aici doue propuneri: un'a ca in locu
de: Locuitori, sa se dica: Ardeleni, caci altmin-
trea aru fi eschisi Ardelenii, cari nu locuiescu in Ardealu, d.
e. amplotatii Cancelariei aulice; a 2: ca in locu de 5 f., sa se dica 8
f., ear cuvintele dintre parentese: „Necomputandu-se tacs'a capu-
lui“ sa remana afara. Ambe propunerile suntu sprijinite.

Hannia: Deca s'aru statori censulu de 5 fl. fara
darea capului, prin acest'a multi chiaru si dintre alegatorii
de pan' acum aru perde dreptulu acest'a. Proiectulu regi-
mului adeca dice, ca dreptulu de alegere lu are totu insulu,
care platesce contributiune de totu felulu 8 fl. Darea capu-
lui face 4 fl. 20. cr., va sa dica proiectulu regimului cere,
afara de darea capului numai 3 fl. 80 cr., pe candu, dupa

*) A se vedé proiectulu de lege in nr. 57—59 ai „T. R.“ Red.)

propunerea comitetului, s'aru mai cere 5 fl. Astfelu dar proiectulu comitetului cere censu cu 1 fl. 20 cr. mai mare, decâtu proiectulu regimului, și acestu censu aru lovi pre alegatorii cu atât'a mai greu, căci, după cumu se scie, la multi alegatori le lipsiá numai câte 1-2 cruceri, și cu tóte acestea se reieptau. De aceea propune, mai precisu decâtu Balomiri, a se dice: In tóte contributiunile directe de statu la olaltá celu putínu 8 fl. v. a., computandu-se aci și tacs'a capului.

Propunerea e sprijinita.

O b e r t declara, ca n'a crediutu sa ajunga desbaterea pâna la § 14, și cugeta, ca și altoru domni le va fi umblatu asiá; de aceea nu se afla in stare a intrá in desbatere mai departe, și propune terminarea siedintiei. P r e s. in sa cu parere de reu declara, ca fiindu proiectulu de 10—14 zile in mânilor deputatiloru, aru fi avutu fiacare ocaziune de a studiá §§ii respectivi.

E i t e l consimte in principiu cu propunerea lui Hanni'a; dar neintielegendu-se din aceea destulu de chiaru, ca óre inre contributiunile aceste de statu computate suntu și aruncurile (Zuschläge) ori nu, propune a se dice, ca fără adaugerea aruncurilor. E sprijinitu.

B i n d e r crede, ca § 14 nu se va poté desbate in merito pâna candu nu voru fi resolviti §§ii 10 și 13, căci e 'ndoiéla, óre punctulu c) din § 14 nu se va schimbá? De aceea propune amanarea desbaterei meritorie asupr'a § 14. Se sprijinesce.

G. M a n u: Numai punctulu c), care sta in legatura strinsa cu §§ii 10 și 13, sa se amane, ear nu șulu intregu.

D r. R a t i u regreta (i pare reu), ca nu s'a desbatutu asupr'a § 10, și sprijinesce propunerea lui Manu cu atât'a mai vertosu, cu câtu la punctele a) și b) s'au facutu și amendamente.

C. S c h m i d t nu s'au insielatu, dice, candu a propusu temporisarea desbaterei asupr'a acestui proiectu, căci prevedea, ca diet'a se va infundá in perplessitáti. De aceea sprijinesce propunerea lui Binder, căci nainte de a satorí censulu, trebuie sa avem cercurile electorale.

A l d u l e a n u: Inalta casa! Sa-mi iertati și mie óre cari reflexiuni asupr'a § 14, de vreme ce din mai multe pârti s'au facutu propuneri nóue in privinti'a formulátiunei lui, și mai cu séma propunerea de amanare. Eu nu asiu vorbí, de nu asiu vedé tenditi'a de a face cu nepotintia desbaterea asupr'a proiectului intregu, ce sta la ordinea dilei. Eu din parte-mi am salutatu propunerea facuta și conclusulu urmatu pentru amanarea §-lui 10. pentru aceea, pentrucu nu amu aflatu nice o asemenare inre propunerea acést'a și inre propunerea esita din centru la desbaterea generala asupr'a acestui proiectu, care merge intr'acolo, cá sa se amáne desbaterea asupr'a acestei legi, pâna ce se va face legea pentru impartírea cea nóua a tieriei.

Propunerea la §. 10 este o propunere de totu nóua și nu sta in nice o legatura cu propunerea ce s'a facutu cu privire la amanarea proiectului intregu. Conclusulu, care s'a facutu la §. 10 dice numai atât'a, ca asupr'a §-lui 10 sa se desbata după-ce se va fini desbaterile asupr'a §§-loru celorualalti din acésta lege, iéra nu dice, cá sa se amáne pâna după facerea legi despre impartírea cea nóua a tieriei. Asiá-dara noi prin conclusulu acést'a nu numai nu amu pierdutu nimic'a, din contra amu castigatu aceea, căci decum-va aru poté pâna atunci inaintá lucrárele privitóre la impartírea tieriei pâna acolo cá sa ne póta dá o basa noua la formarea cercurilor de alegere, sa nu ne fia ocaziunea prin noi însine inchisa, de a o poté respectá. Trecu acuma la propunerea Domnului deputatu Binder privitóre la amanarea desbaterei asupr'a §-lui 14.

Ací trebuie sa marturisescu, ca acésta propunere nu este cu nimic'a motivata: §. 14 cu §. 10 nu are nimic'u comunu, §. 10 cuprinde in sine numai o parte mecanica, cuprinde formarea cercurilor de alegere și numirea comunelor, cari au dreptu de a fi reprezentate in dieta. Despre intrebarea, ca inlaintu cutároru cercuri séu cutároru comune, concetatiunii după ce cheia sa aiba a alege deputati, nu cuprinde §. 10 nimic'a.

Acést'a este o intrebare principala, care ne vine mai antáiu in §. 14. In §. 14 avem sa aretamu chei'a, după care cutare séu cutare cercu de alegere, orasiu séu comuna are sa-si aléga deputatii sei. Nu me ducu mai departe fără me ducu deadreptulu la punctulu c., unde afla Domnulu deputatu Binder, după parerea Domniei sele, motive destule, după cumu dice, de a propune amanarea §-lui intregu. Eata ce dice punctulu c. din §. 14. „Sollte in einer zur Entsendung von Landtags-Abgeordneten nach §. 10 A. berechtigten Gemeinde die Anzahl der Wahlberechtigten nicht mindestens 40 sein, so werden die Wähler durch die in der Gemeinde zunächst am

höchsten Besteuernten bis auf diese Zahl von 40 ergänzt.“ Ací me rogu Domniloru, lit. c. cá și b. și a. privesce numai la dreptulu activu, la alegerea de deputati, privesce la chei'a, după care au se aléga Transilvanii in cercurile formande séu comunele denuminde deputatii sei. Punctulu c. este cu totulu ne prejudeciosu; reiésa conclusulu asupr'a §-lui alu 10-lea prin inalt'a casa cumu va vré; prin c. este prevediutu numai acelu casu possibile, candu in órecare comuna séu cercu, nu aru fi unu numeru de 40 de barbati cari sa aiba dreptu de alegere; déca s'aru intemplá o astfelu de posibilitate sa urmeze cei mai de aprópe cu contributiunea, pâna-ce se va impliní numerulu de 40. Acést'a sta in lit. c. Prin urmare eu inre §-lu acést'a și inre §. 10 nu aflunici unu picu de rudenia. Și asiá dara eu asiu fi de parere, cá nefiindu nici unu picu de necsu inre §. 14 și 10, sa intrámu numai decâtu in desbaterea lui speciala. (Bravo! Fórte bine!)

M o g ' a nu afla nici o legatura esentiala inre § 14 și § 10, și partinesce propunerea lui Alduleanu: de a intrá fără amanare in desbaterea speciala asupr'a §-ului 14 p r e s t e t o t u.

G. M a n u retrage propunerea sea. (Bravo! in stâng'a.)

C. S c h m i d t cere inca odata cuventulu, pentru de a reflectá la cele díse de Alduleanu, ca censulu de 8 f. in legea dietala provisoria s'a facutu pe bas'a cercurilor electorale de atunci, va sa díca pe basa sigura. Acum in sa cercurile electorale nu le avem, prin urmare nu ne potemu declará cu liniscire deplina nici asupr'a censului, căci nu scimu, óre nu va avé cerculu cutare prémulti séu préputíni alegaturi. Repetiesce propunerea sea.

B i n d e r repetiesce și accentéza assertulu seu, ca inre liter'a a), b) și c) este legatura stricta. Legea, dice, nu se decretéza pentru cercuri electorale fictive și ideale, ci pentru cercuri și comune reale. Se póte ca vomu dá dreptulu vre-unei comune, carea pâna acum'a nu l'au avutu, déca vomu vedé, cáta contributiune platesce in cass'a statului; dar ne vomu pázi a pune reprezentanti'a tieriei și eserciarea drepturiloru constitutiunale in astfelu de mâni (pe semne romanesci. Red), cari prin insasi intrebuintiarea loru le-aru nimici; căci mediulu celu mai bunu, de a nimici drepturi constitutiunale, e a-lu dá in astfelu de mâni, cari n'au chiamare interna pentru densulu. Va sa díca, censulu sta in legatura imediata cu cercurile electorale.

A l d u l e a n u combate pre Binder. Elu n'a negatu necsulu inre litera a, b și c, ci necsulu inre § 10 și 14; apoi documentéza pâna la evedintia, ca insusirile, ce dau dreptu la alegere, nu depindu de cerculu cutare séu cutare, ci de locuitorii barbatesci ai tieriei preste totu. Despre meritulu §ului 14 si-reserva dreptulu a vorbí la tempulu seu.

P u s c a r i u observa totu camu acelea, ce au observatu Alduleanu. Déca aru stá assertulu lui C. Schmidt in privinti'a cercurilor electorale, atunci aceste cercuri aru trebui sa aiba numeru egal de alegatori, ceea ce in sa nu se póte și nici ca s'a facutu.

Unulu din principiele alegerei este și censulu; ear impartírea in cercuri electorale este numai o esecutare a acelu principiu. De aceea mai nainte principiulu, apoi esecutarea, eara nu din contra!

D r. T e u t s c h apera in cuventu mai lungu propunerea lui Binder.

M o g ' a propune incheierea desbaterei. G u l l replica, ca a cerutu cuventulu. P r e s.: S'a cerutu odata incheierea desbaterei.

D r. T e u t s c h: Lucrulu e préimportantu, pentru de a se poté votá asupr'a incheiárei desbaterei.

G u l l cere incheierea siedintiei, și după ce pres. reflecta, ca acést'a depinde de densulu, cere amanarea desbaterei pâna pe siedinti'a urmatóre. P r e s.: Mai nainte s'a cerutu incheierea desbaterei; Gull cere cá mai nainte sa se voteze asupr'a propunerei lui.

P r e s. remáne pe lângá ordinea amintita; dar aducendu la votare propunerea pentru incheierea desbaterei, aceea nu se priimesce, ear siedinti'a se 'ncheia.

Siedinti'a din 25 Iuliu (6 Augustu) 1864. (Desbaterea speciala asupr'a legi dietale: Alegatorii, censulu.)

Dupa citirea protocolului in limb'a romána, și după ce se impartu inre membrii dietei conspecte comparative despre aceea cumu a fostu repartita contributiunea de case și pamentu fără adaus inre contribuentii, cari au respunsu din aceste contributiune 25 fl. ori mai multu și inre toti ceialalti contribuenti in a. 186 1/2 in acele jurisdicțiuni, pentru cari e emisu regulamentulu munic. provisoriu din 21 Dec. 1861; in fine după ce

ce citește harti'a comisariului reg. dietalu, prin carea se tramite dietei preliminarului fondului transsilvanu pe an. 1865, —

Gull iá cuventulu, pentru de a aretá in deductiune mai pe largu, ca nainte de a se decide censulu, trebuie sa se cunosca cercurile electorale, dupa care cunoscintia apoi censulu se póte scadé séu scari astfelu, încátu sa nu se periclitaze ecuilibrulu drepturilor politice între toti locuitorii tieriei.

Obert a cerutu cuventu, dar si-reserva dreptulu de a vorbi pâna dupa ce se va decide cestiunea amanárei séu neamanárei șului.

Popasu se vede indemnatu a rumpe tacerea, pentru ca desbaterile asupr'a legeri electorale zaresce nisce tendintie, cari nu suntu salutare nici patriei nici imperiului. Principieloru espuse in acésta lege avemu de a multiamí inarticularea diplomei si a patentei, avemu de a multiamí infratirea cea buna de pâna acum, pe candu tendintiele, de a delaturá acestu principiu saluferu, aru duce la perderea rezultatelor castigate. Afla mai departe, ca in desbaterile presinti s'au amestecat fatalele patimi, ca jóca o rola prémare necumpeatat'a iubire de sine. Deci indémna diet'a a documentá, ca este prudente si circumspeta, ca se conduce in lucrările sele de adeveratele interese ale patriei si ale imperiului, si sa continua desbaterea inceputa asupr'a § 14. (Bravo! in stâng'a.)

Fogaras y partinesce temporisarea desbaterei.

Dr. Ratiu raspunde lui Gull, ca candu e vorb'a de indreptare la alegeri, atunci trebuie facuta o lege generala, nu pentru unii mai favoritoare decâtu pentru altii. Apoi aduce si argumentele lui Puscariu, pentru de a aretá, ca § 14 nu sta in nici o dependintia de § 10. Déca la desbaterea generala s'aru fi reieptatu proiectulu comitetului, atunci amu fi cautatu numerulu contribuentiloru si summ'a contributiuniloru din tíera; pentru amanare in sa, cá sa castigámu tempu si cá sa póta luá parte la dieta si altii, cari se intereséza de acestu proiectu, nu este cauza de ajunsu. De aceea § 14 sa se iá la desbatere acumu indata.

Puscariu, dupace espune statulu cestiunei, afla, ca este necesariu, a se hotari mai antáiu censulu si apoi numai a se face cercurile electorale. A urmá contrariulu aru fi o teoria nóua de legislatiune, ce nu se mai afla pe fati'a pamentului. Censulu are numai unu caracteru politianu si nu de dreptu politicu; cáci de dreptulu politicu se bucura toti locuitorii si asiá si la alegeri aru trebui sa iá parte cu totii; cáci altmintrea aru fi o nedreptate mare, cá cei cu 8 f. sa aléga, eara cei cu 7 f. si 99 cr. nu. Censulu dar este numai o mesura politiana, si in loculu lui in alte staturi esistu alegerile directe si indirecte. Si in tierile germano-slavice e asiá, ca unde suntu mai multi alegatori, se facu cercuri mai multe si mai mici, si iarasi din contra. Asiá va fi si la noi: prin Sasime voru fi cercuri mai mici si mai dese, in alte párti iarasi voru fi mai mari si mai rari. La tóta ntemplarea in sa e de lipsa: a se hotari mai antáiu censulu in principiu, si numai dupa aceea a se arondá cercurile electorale. In fine reflecta lui Fogarasy, ca déca aru stá assertele lui si s'aru amaná §. 14, atunci aru trebui sa amanámu tóta legea si sa ne ducemu acasa. Ear a cautá date mai departe pentru numerulu alegatoriloru etc. dupa tóte câte s'au facutu in privintia acést'a, aru insemná, a cerne tóta díu'a pentru de a nu mai fremená. A amaná §. 14, aru insemná, ca diet'a Transsilvaniei va sa respinga proiectulu regimului.

Balomiri cere incheierea desbaterei, — ceea ce se si priimesce.

Gull cere cuventu, pentru de a face o observatiune personala, resp. reala lui Ratiu si Puscariu.

C. Schmidt inca cere cuventulu pentru o reflexiune personala; dar degenerandu si acést'a in observári de alte feluri, pres. va sa-i ia cuventulu; in fine C. Schmidt raspunde lui Popasu, scuturandu de pe sine si de pe cei ce suntu de o parere cu densulu insinualtiunea, cá candu ei n'aru fi partinitori sinceri ai indreptatirii egale a natiunalitatiloru.

La votare asupr'a amanárei ori neamanárei șului 14, propunerea lui Binder pentru amanare nu se priimesce.

Ear cátu pentru meritulu lucrului, pres. enuncia, ca va veni la votare:

- 1) propunerea cea d'antáiu a lui Balomiri,
- 2) propunerea a 2a alui Balomiri,
- 3) propunerea lui Hanni'a,
- 4) propunerea lui Eitel.

Obert interpretéza șulu respectivu din proiectulu minoritatii, care-lu afla mai precisu si decâtu proiectulu regimului, si decâtu alu majoritatii, atátu in privintia alegatoriloru, cátu si a censului. Amendoue determinatiunile suntu de cea mai mare insemnatate; cáci dupa parerea densului șulu acést'a da séu iá chei'a dela zidirea Transsilvaniei: censulu,

dreptulu de alegere decide in tieri constitutiunale, ca cine e mai mare si cine e mai micu. Dupace apoi imputa votulu majoritatii, ca da dreptulu de alegere numai pamenteniloru séu impamentenitiloru, pe candu noi n'avem lege despre impamentenire, arata, ca votulu minoritatii da votulu acést'a tuturoror persónelor de genulu barbatescu, cari au proprietete, va sa díca, cari platescu censulu de 8 fl. Ear cátu pentru censu, si aici e mai chiaru votulu minoritatii, care pretinde 8 fl., nici mai multu nici mai putínu, si darea capulu nici ca o pomenesce. Apoi opumna parerea lui Puscariu, cá candu censulu aru fi numai o mesura politiana; densulu díce dupa juristulu englesu Burke, ca o representatiune cuvenita a unui statu pretinde a fi reprezentata in ea si capacitatea si proprietatea. De aceea crede, ca unu censu mai inaltu garantéza o representatiune buna in mesura cu mul'u mai mare, decâtu unu censu mai josu, mai cu séma in Transsilvani'a, unde nu esista representatiunea intereselor, unde prin urmare proprietarul celu mare, ce plătesce contributiune 1000 f., are acelasi dreptu de alegere, cá si celu ce platesce 8 fl. In fine sa nu fimu mai democratici decâtu poporulu insusi, care pân' acumu n'au amintitu nici cu unu cuventu, ca censulu de 8 fl. i-aru fi prémare, si ca aru dori a se micșorá.

Mog'a ca refert. comitetului espune motivele, din cari comitetulu a pusu censulu de 5 fl., ca adeca a cugetatu, ca darea capulu negresitu se va sterge; si de óre-ce atunci aru fi remasu numai de 3 fl. si 80 cr., comitetulu Pa radícatu la 5 fl., presupunendu, ca darea capulu se va transformá in dare pentru pamentu. Cu propunerea lui Balomiri: cá censulu sa fia de 8 fl., se nvoiesce; propunerea lui Hanni'a si a lui Eitel le afla de prisosu. In fine combate asserțulu lui Binder din siedintia trecuta: ca constitutiunea in máni neculte este periculósa etc. si aduce dreptu esemplu alegerile din nainte de 1848, la cari luau parte numai privilegiatii, si cari au fostu multu mai sgomotóse si mai cu inversiunare, decâtu alegerile din a. 1863. cu censulu de 8 fl. (Asiá e!) „Nu ne este nóue cunoscutu, díce, ca pâna in 1848 la alegerea unui deputatu s'au cheltuitu mij de fiorini, cá sa corumpa pe alegatori, cá ei sa nu lucre dupa convingerea loru?! Eu potu díce din esperiintia si potu si dovedí, ca prepoporulu acést'a, care au intratu acumu in dreptulu de alegere, s'au încercátu multi prin felurite amagiri cu bani, beuturi, mancári, amenintiári si frica, a-lu aduce intr'acolo, cá elu sa nu lucre dupa convingerea sea. Si poporulu ce au facutu? nici ca s'a uitatu acolo, unde au fostu puse cárcimele si mancárele, ci s'au dusu la loculu alegerii, cá la sant'a bisericu. (Asiá e!)

Asiá dara dreptulu de alegere dupa censulu de 8 fl. n'au venitu in mánilé ómeniloru acelor'a, cari aru aduce priméjdia pentru patria, natiunalitati si tron. Acestu dreptu de alegere au venitu in mánilé cele mai credincióse cátra monarchu si tron. Acestu poporu au traitu cu dreptulu alegerii siesi incredintiatu dupa convingerea sea, si de-lu va tine Domnedieu, pe fati'a Transsilvaniei va trai pâna va sustá tronulu. (Bravo!)

In fine reflecta lui Obert, ca densulu (Mog'a) nu mesura dreptulu cetatieniloru numai dupa contributiuni, ci dupa tóte sarcinele publice, de cari se tine si militi'a s. a.; ear ca poporulu n'aru dori a se micșorá censulu nu e adeveratu; densulu a vedíutu probe tocmai despre contrariulu.

Reg. Schneider afla de lipsa a se precisá mai bine punctulu a) si a se díce, ca ori unde in monarchia aru platí cineva darea acést'a s. c. l. E sprijinitu.

Obert observa, ca precisarea acést'a se cuprinde in votulu minoritatii § 29 pct. 2.

Dr. Teutsch se nvoiesce cu propunerea lui Balomiri: Ardeleni in locu de: Locuitorii tieriei; asemenea si cu propunerea lui Eitel. In privintia censului priimesce votulu minoritatii; propunerea lui Schneider o afla de prisosu, cáci se cuprinde in: contributiunea de statu; in fine dupa aline'a a) aru mai primi o aline'a despre persónele morale, si asiá propunerea lui intréga aru fi, cá § 14 sa sune astfelu: Dreptu de alegere au atátu in comunele, cari tramitu reprezentanti propri, cátu si in comitate, seane si districte:

a) Toti Ardelenii incetatiuníti de genulu barbatescu, cari au impliniu anulu alu 24-lea alu etatei, posedu liber'a administrarea averei loru si nu se tinu de class'a servitoriloru, încátu au respunsu pentru anulu administrativu, ce a premersu conchiamárei dietei, in tóte contributiunile directe de statu la olalta, celu putínu 8 fl. v. a., computandu-se aicea si tacs'a capulu (necomputandu-se adausele.)

b) Persónele morali, cari au platíu contributiunea amintita sub a.

c) Fára privire la darea directa care o respundu: parochii capelanii, predicatorii, doctorii, chirurģii, advocatii, inginerii, ar-

tistii, academicii, profesorii, apotecarii, notarii comunali și invetiatorii comunali în cerculu de alegere, în care și-au locuintă stabila.

d) Déca în vre-o comuna, care după §. 10 a) are dreptu a tramite deputati propri la dieta, numerulu celor cu dreptu de alegere nu va ajunge celu puțin la 40, atunci se va întregi până la 40 din acei ce răspund după densii în comună aceea darea cea mai mare. După diferite reflexiuni privitoare la ordinea votărei,

la votare se primesce propunerea lui Teutsch. Urméza §. 15, la care M. Schuller propune o emendare stilistica în testulu germanu; apoi că aline'a 3. și 4. să rămâna afara, ear aline'a 1. și 2. să sune în modulu urmatoriu: Fiacare alegatoriu și-va exercită dreptulu seu de alegere numai într'unu cercu de alegere.

Acelui'a, care are dreptu de a alege în mai multe cercuri, i sta liberu de a-și alege însuși cerculu, unde vré să exerciteze acestu dreptu. Mai încolo face propunerea eventuala, ca de se va tîne aline'a 3. și 4., atunci aceste linii aru avé să sune numai asiá, ca celu ce are dreptu de alegere în mai multe cercuri, are să dechiare înaintea comisiunei, unde alege, ca densulu nu va exercită acestu dreptu și în altu cercu de alegere. E sprijinitu.

Obert recomanda § 26 din votulu minorității că unulu ce cuprinde aceleasi principie.

Fogaras y doresce, că acei'a, cari platescu contributiuni în mai multe cercuri, să aiba și dreptulu de a alege în mai multe cercuri.

Buteanu propune tocmai contrariulu: că fia-care îndreptatitu, chiaru și déca aru avé dreptulu de a votá în mai multe cercuri, numai într'unu cercu electoralu póte practisá dreptulu seu. Nu se sprijinesce.

Mog'a recomanda aditamentulu, ce l'a facutu comisiunea la proiectulu regimului, pentru de a evitá óri ce indoiéla.

Gavriilu Manu se declara pentru propunerea facuta de Obert; apoi reflecta Eppului Fogarasy, ca constringendu pre posesorii cei mari a alege numai într'unu cercu, nu li se face nici o nedreptate fatia cu miile de posesori mai mici, cari parte mare inca au fostu nobili. Dar nici posesorii cei mari nu potú dori că să aléga în mai multe cercuri, căci prin acestu privilegiu nou numai și-arú atrage ur'a posesoriloru mai mici; apoi scimu, ca înainte de 1848 posesorii cei mari până au lucratu într'o intentiune cu cei mai mici, ei singuri au fostu alesi de deputati; și astadi inca posesorii cei mari potú să castige pentru sine opiniunea publica și dragostea celor mai mici, și potú fi alesi deputati chiaru de iobagii lorú. (Bravo! Asia e!) Asia dara sa nu ne tememu, ca posesorii cei mari nu vorú fi alesi deputati, candu interesele lorú vorú fi un'a cu interesele poporului, cu interesele patriei și cu interesulu tronului. (Bravo!) Despre acést'a sumu convinsu. (Bravo! Fórté bine!) — (Strimtimea spatiului ne silesce a lasá incheierea pe nr. urmatoriu. Red.)

Principatele române unite.

Pe candu ne gateamu a aduce la cunoscinti'a cititoriloru nostri mai multe mesuri folositoare luate de Guvernulu principatelor române, precum: o lege pentru constringerea corporala a datorniciloru, prin carea are a se radica creditulu tiei, mai departe dispositiunile ministrului presedinte pentru provisiunarea Bucuresciloru cu apa buna și destula de beutu, pentru saparea de fântâni în câmpulu Baraganului, pentru aducerea de armasari și tauri din cele mai renumite ergelii și turme din tíera la scól'a de agricultura din Bucuresci dela S. Panteleimonu, — lucruri mici póte la vedere, dar de mare importantia în realitate: pe atunci ne vine „Bucimulu“ investitu în hain'a sea serbatorésca (harth'a rosia cu literele titulare aurite), spre ane anunti'a, ca Domnitorulu Romaniei în 15/27 Augustu a promulgatu legea rurala, **improprietarierea plugariului român, stergerea iobagiei** (clápei, boierescului) de pe totu pamentulu Romaniei.

Pasulu cardinalu pentru prosperitatea, pentru viitorulu Romaniei s'a facutu prin acést'a. Domnitorulu și demni ministri, ce-lu incungiura, au cunoscutu cu inalta intieleptiune, ca fundamentulu tuturoru stariloru, tuturoru classelor din statulu român este tieranulu, și ca de sórtea lui e conditiunata partea cea mai mare sórtea tiei. Bucuri'a nóstra pentru acestu mare pasu de inaintare și de fericire alu fratiloru nostri de preste munti este mai mare, decâtu cuvintele, de cari dispunemu. Gloria Domnitorului Romaniei! Onóre demnilorú lui consiliari! Salute tieraniloru liberi români! Salute „Bucimului“, care vede astadi realizatu upulu din visele sele cele de aur! Salute tuturoru, cari au conclucratu prin cu-

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

ventu și fapta la acestu nou triumfu alu dreptății, alu civilizațiunei, alu umanității! —

După acestea facemu să urmeze însuși decretulu domnescu, ba nu, ci parintescu alu Principelui Alessandru Ioann.

Proclamațiunea

M. Sele Domnitorulu Româniloru

câtra satenii clacasi.

Sateniloru!

Îndelungat'a vóstra acceptare, marea făgăduintia data voue de inaltele poteri ale Europei prin art. 46 alu „Conventiunei“, interessulu patriei, asigurarea proprietății fonciarie și dorinti'a Mea cea mai viua, s'au îndeplinitu.

Clac'a (boieresculu) este desfiintiată pentru d'a pururea, și de astadi voi sunteți proprietari liberi pe locurile supuse stapanirei vóstre, în întinderea otarita prin legile în fiintia.

Mergeti dara mai înainte de tóte la pótele altarului și cu genunchele plecate, multiamiti a-totu-puterniculu Dumnedieu, pentru ca, prin ajutoriulu seu, în sfarsitu a-ti ajunsu a vedé acést'a di frumoșa pentru voi, scumpa animei Mele și mare pentru viitorulu Romaniei

„De astadi, voi sunteți stapâni pe bratiile vóstre; voi aveti o partica de pamentu, proprietate și mosia a vóstra; de astadi voi aveti o Patria de iubitu și de aperature.

Și acum, după ce cu bratiulu celui de susu amú potutu seversí o asemenea mare fapta, me întorcú câtra voi, spre a ve dá unu sfatu de Domnu și de parinte, spre a ve aretá calea pe care trebuie să o urmáti, de voiti să ajungeti la a-deverat'a îmbunatăire a sortii vóstre și a copiiloru vostri.

Clac'a și tóte celelalte legaturi silite între voi și între stapâniiloru vostri de mosie, suntu desfiintiate, prin plat'a unei drepte despăgubiri.

De acum înainte, voi nu veti mai fi cu densii în alte legaturi de câtú acele ce vorú isvorí din interesulu și bun'a priimire a unor'a și a altor'a. Aceste legaturi însa vorú fi pururea neperate pentru ambele párti. Faceti dara că ele să fia întemeiate pe iubire și încredere. Multi și fórté multi din proprietari au doritu îmbunatăirea sortii vóstre; multi din ei au lucratu cu tóta anim'a că să ajungeti la acést'a frumoșa di, pe care voi astadi o serbatí. Parintiiloru vostri și voi ati vedítu de la multi stapâni de mosie ajutoriu la nevoile și trebuintiele vóstre. Uitati dara dilele grele, prin care ati trecutú. Uitati tóta ur'a, și tóta vrajb'a; fiti surdi la glasulu acelor'a, cari ve vorú interitá în contr'a stapânilorú de mosie, și în legaturile de bunavoia ce veti mai avé de aci în colu cu proprietarii; nu vedeti în ei de câtú pe vechii vostri sprijinitori și pe viitorii vostri amici și buni vecini; au nu sunteți toti fii ai aceleiasi tieri? au pamentulu Romaniei nu este mum'a, care ve chranesce pe toti?

„Stapâni liberi pe bratiile și pe ogórele vóstre, nu uitati mai înainte de tóte ca sunteți plugari, ca sunteți muncitori de pamentu. Nu parasiti acést'a frumoșa meseria, care face bogati'a tiei, și dovediti și în Romani'a, că pretotindene, ca munc'a libera produce indoitu de câtú munc'a silita. Departe de a ve dedá trandaviei, sporiti inca harnici'a vóstra, și ogórele vóstre indoitu să fia mai bine lucrate, căci de acum aceste ogóre suntu averea vóstra și mosi'a copiiloru vostri.

Îngrijitíve asemenea de vetrele satelorú vóstre, care de astadi devinu comune neaternate și locasiuri statornicite ale vóstre, din care nimeni nu ve mai póte isgoní. Siliti-va dara a le îmbunatăti și a le infrumsetiá; faceti-ve case bune și îndestulitóre; incungiurati-le cu gradini și cu pomi roditori. Îndiestrati-ve satele cu asiediaminte folositoare voue și urmasiloru vostri. Statorniciti mai alesu, și pretutindene scóle, unde copiii vostri să dobandésca cunoscintiele trebuitóre, pentru a fi buni plugari și buni cetatieni. Actulu din 2 Maiu a datu la toti dreptu; invetiati dara pe copiii vostri a le pretiui și a le bine întrebuintiá.

Și mai pre susu de tóte, fiti și în viitoriu, ceea ce ati fostu și până acum, și chiaru în timpurile cele mai rele, fiti barbati de pace și de buna renduiéla; aveti încredere în Domnulu vostru, care ve doresce totu binele; dati că și până acum, pild'a supunerei câtra legile tiei vóstre, la a câror'a facere aveti și voi de acum a luá parte; și în tóta întemplantia iubiti Romani'a, care de astadi este drépta pentru toti fii sei.

Și acum, iubitiloru Mei sateni, bucurati-ve și pasiti la munc'a de buna-voia, care inaltia și îmbogatesce, și Dumnedieu parintiloru nostri să bine-cuventeze sementi'a, ce veti aruncá pe cea antáiu brésda libera a ogórelorú vóstre.“

ALESSANDRU IOANN.

(Subsemnati) **Cogalniceanu. N. Crețulescu. N. Balanescu. Generalu Manu.**

Nr. 1015. la 14 Augustu 1864.

Editur'a și tipariulu tipografiei diecesane.